

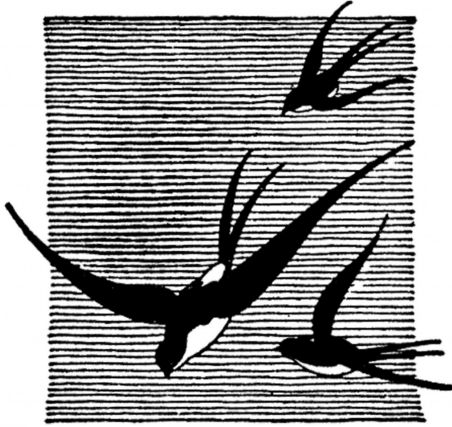
Llais Y Derwent

Rhif 37 Mai / Mehefin 2018

Papur Bro i Ddysgwyr Cymraeg / Cymry alltud Canolbarth Lloegr

25c

Un wennol ni wna wanwyn!

Yn anffodus mae'r gwanwyn wedi bod yn hwyr yn dod eleni. Cawson ni hen ddigon o dywydd gwael efo 'Bwystfil y Dwyrain' yn chwythu ar draws Swydd Nottingham a Swydd Derby o ddechrau mis Mawrth ymlaen. O ganlyniad roedd rhaid gohirio cinio dydd Gŵyl Dewi Nottingham tan fis Ebrill, a hefyd roedd rhaid canslo'r daith gerdded i ddysgwyr yr oedden ni wedi trefnu, ond bydd un arall yn cael ei gyhoeddi ar gyfer mis Mehefin yn fuan.

Mae gweithdai Cylch Dysgwyr Cymraeg Derby (CDCD) yn mynd ymlaen beth bynnag y tywydd a chawson ni 20 o bobl yn ein cyfarfod mis Ebrill.

Efo'r haf yn nesáu mae golwg ambell i ddysgwr yn troi at yr ysgolion haf yng Nghymru. Mae digon o ddewis ar gael ar draws Cymru a'r manylion i gyd ar gael ar lein. Gwelir <https://dysgucymraeg.cymru/>

Pob lwc i rai o ddysgwyr o'r ardal yma sy'n sefyll arholiadau cyn yr haf, a llongyfarchiadau i'r rhai sy wedi cystadlu yn ambell Eisteddfod draw yng Nghymru, yn arbennig i Martin Coleman sy wedi cael cyntaf, ail a trydydd mewn Eisteddfodau gwahanol yn ddiweddar.

Mae'r CDCD / DWLC wedi dewis dydd Sadwrn 27 o Hydref ar gyfer yr Ysgol Undydd Cymraeg, mi fydd ffurflen bwcio ar gael ar lein yn fuan. Mi fydd athro newydd eleni ar gyfer y dechreuwyr yn dilyn penderfyniad Eileen Walker i ymddeol, unwaith eto hoffwn ddiolch iddi am ei holl waith caled i'r Ysgol Undydd yn Derby ers 2005.

Mae'r Eisteddfod Genedlaethol 2018 yn mynd i fod tra gwahanol eleni oherwydd ni fydd maes traddodiadol ac mi fydd nifer fawr o weithgareddau yn ardal y Bae yng Nghaerdydd. Mi fydd Maes-D yn hen adeilad y Pierhead ger y Cynulliad, tra bydd y Babell Celf yn y Cynulliad! Dyma

gyfle gwych i weld prifddinas Cymru mewn awyrgylch Cymreig a Chymraeg. Mi fydd gwell mynediad ar gyfer bobl anabl ac yn bendant dim mwd! Mae manylion yr Eisteddfod i'w gweld ar safle <https://eisteddfod.cymru> dewch yn llw!

Jonathan Simcock

PELLTER

Dim ond yn y galon mae pellter yn bodoli
Fel stryd unig mewn tref lwyd
Fel crac mewn ffenestr wedi'i rhewi
Fel cath amddifad sy'n llithro ar wal

Dim ond mewn corneli tywyll mae pellter yn bodoli
Wedi'i guddio mewn gweddïau tawel
Wedi'i lapio mewn cofleidiad mamol ar ôl
hunllef plentyn
Wedi'i bylu mewn lluniau teuluol

Dim ond mewn atgofion mae pellter yn bodoli
Yn lleisiau'r gorffennol
Yn edifeirwch y cyfleoedd wedi'u colli
Mewn pryderon am y dyfodol

Dim ond mewn hen ieithoedd mae pellter yn bodoli
Ym mhridd y wlad dawel
Yn hen alawon y nentydd arian
Ym mhennau'r blodau gwyllt sy wedi plygu
mewn galar

Dim ond yn y galon mae pellter yn bodoli
Pellter sy'n meddalw ynnebau yn y meddwl
Pellter sy'n naddu geiriau llym yn grwn
Pellter sy'n gadael pantiau yn y tywod

Dim ond yn dy lygad mae pellter yn bodoli
Y llawenydd a'r tristwch sy'n dal dwylo ei gilydd
Dim ond yn ein calonnau mae pellter yn bodoli
Dim ond yn ein calonnau mae'r golau'n tywynnu

Martin Coleman

(Dyma gerdd wnaeth ennill ail le i Martin yn Eisteddfod i ddysgwyr Gogledd Ddwyrain Cymru a chafodd ei gynnal yn Y Stiwt, Rhosllannerchrugog yn ddiweddar).

Cornel bach o Gymru yng Ngogledd-orllewin Lloegr

Caru Cymru, caru'r Gymraeg, caru Cymreictod. Egwyddorion cryf sydd yn denu bob math o bobl i Glwb Cymraeg Preston. Clwb bach, ifanc, bywiog sy'n gweithio'n frwdfrydig dros yr iaith, ac yn estyn "Croeso Cynnes i Bawb".

Dychmygwch fore lau llwydaidd, gaeafol - Ionawr 2014. Tair ffrind newydd (mae'r hanes sut wnaethon ni ddarganfod ein gilydd yn llawer rhy hir i'w adrodd yma) yn cyfarfod am baned a sgwrs yng nhaganol Preston. Anne o Lanelli, Margaret o Ystradgynlais a Mary - Saesnes oedd wedi byw yn Y Fflint ac wedi dysgu'r Gymraeg.

Am hwy! Penderfynon gwrdd â'n gilydd bob mis yng nhaffi'r Llyfrgell Harris. Dau fis yn ddiweddarach, roedd 8 ohonom. Pam? Syniad Mary - hysbys yn y papur lleol. Ysgrifennwyd erthygl gwyach amdanon yn y Lancashire Evening Post, a dyma enedigaeth ffurfiol "Welsh Club Preston": Mawrth 1af 2014. Dyddiad arwyddocaol!

Ond nawr roedd gynnon ni dipyn o broblem. Doedd hanner y grŵp ddim yn medru siarad Cymraeg - gwreiddiau Cymreig, bywydau Seisnigaidd. Pob un yn difaru ac yn ymddiheuro am y ffaith. Clywson ni "I've always wanted to learn Welsh," drosodd a throsodd. Felly at y cam nesa.

Pedair mlynedd ddiwyd yn ddiweddara, mae 32 ar ein cofrestr, gyda Grŵp Dechreuwyr Newydd, Grŵp Canolradd a Grŵp Darllen. Dan ni'n cynnal cinioau Nadolig, dangos ffilmiau Cymraeg, dathlu Dydd Gŵyl Dewi, ymweld â chymdeithasau eraill (e.e Lerpwl, Manceinion) a mwynhau gweithgareddau amrywiol fel Noson Lawen a thaith gerdded. Mae sawl aelod yn mynychu cyrsiau efo Popeth Cymraeg a Nantgwrtheyrn. Dan ni'n cwrdd ar ddydd lau cyntaf bob mis, heblaw am Awst (Eisteddfod!)

Dan ni'n Glwb gyfeillgar iawn, yn llawn o gymeriadau brith sy'n awyddus i ddatblygu'n bellach. Dan ni'n hapus braf yn "gwneud y pethau bychain" dros Gymru and yn gwneud ein gorau glas i gyfrannu at y nod o "miliwn erbyn 2050".

Anne Spooner

www.welshclubpreston.org.uk

Plas Pren

Ar fynydd moel Hiraethog, rhwng Eryri a mynyddoedd Clwyd, mae Plas Pren sydd wedi ei enwi oherwydd mai pren oedd yr adeilad gwreiddiol, a gafodd ei godi yn gaban hela i fyddigions! Caban hela ar gyfer y crach.

Yn agos iddo, mae Sportsman's Arms, tafarn ar unigeddau Hiraethog, ond Bryn Trillyn ydy'r enw lleol. A hwn ydy'r dafarn uchaf yng Nghymru medden nhw, sydd ar yr A543.

Mae cronfeydd Brenig ac Alwen gerllaw ond mae'n debyg i mi mai Llyn Aled, Llyn Bran a Llyn y Foel-frech sydd yn rhoi'r enw Bryn Trillyn iddo fo. Cafodd ei godi ar ddiwedd y bedwaredd ganrif ar bymtheg gan yr Is-iarll Davenport a'i enw gwreiddiol oedd Gwylfa Hiraethog. Am ei fod o mewn lle mor unig, roedd yn anodd iawn cael gweision i fyw a gweithio ynddo, ac felly bu rhaid ei werthu yn 1925.

Y Cipar olaf, a'r un olaf i fyw ynddo, oedd y diweddar Hugh Williams ac mae ei deulu yn byw yn y gogledd yma o hyd, ac roeddwn i yn siarad â'i fab o wythnos yn ôl. Ar ôl symud o Blas Pren, aeth y cipar yn hwsmon i stad Hafod Elwy o 1955 hyd at 1963.

Mae straeon bod y lle yn cael ei aflonyddu gan ysbrydion. Roedd cwpwl yn ymweld â'r plas ychydig o flynyddoedd yn ôl, a dywedir eu bod nhw wedi gweld sgerbwd llachar anferth yn cerdded yn y tywyllwch!

Mae pobl sydd yn mynd am dro hefo'u cŵn wedi dweud eu bod nhw wedi clywed sawl sŵn annifyr yn dod o'r tŷ, a hefyd, wedi gweld goleuadau yn fflachio yno, a'u bod nhw yn teimlo bod bodau ysbrydol yn syllu arny'n nhw. A dydy pobl o'r fath, beth bynnag, ddim am fynd yn agos i'r lle byth eto!

Mae rhywun hefyd wedi gweld canwriad Rhufeinig, mewn gwisg filwrol o'r cyfnod, yn cerdded o gwmpas. Ac i wneud yr hanes yn waeth, roedd gweld y milwr oedd wedi hen farw, yn rhagarwydd o farwolaeth i rai o'r trigolion lleol. Wedi i ddau grŵp o ddynion weld y bwgan o filwr, cafodd un dyn o bob parti farwolaeth ddirybudd!

Er na ddydy pawb ddim yn credu bod ysbrydion yno, mae sawl un wedi deud ei fod yn codi gwallt ei ben o!

Roedd y dafarn ar agor yn y 90au ac yno y cafodd fy merch, Meinir, wledd ei phriodas. Bu'r lle ar gau am flynyddoedd wedyn ond wedi ail-agor erbyn hyn ac maen nhw'n dweud bod y bwyd yn dda iawn yno.

Enid Davies

Geirfa

Caban hela ... hunting lodge
sgerbwd llachar ... luminous skeleton
y crach rich snobs
canwriad Rhufeinig Roman centurion
Cronfeydd ... reservoirs
enw gwreiddiol ... original name
yn ragarwydd o farwolaeth omen of death
Cipar ... game keeper
codi gwallt pen scary
Hwsmon bailiff
wledd ei phriodas ... her wedding breakfast

Cylch Dysgwyr Cymraeg Derby

Mae'r Cylch yn cynnal Gweithdy Cymraeg
misol ac Ysgol Undydd Flynyddol.
Mae'na groeso i bawb, boed yn Gymry
Cymraeg neu ddysgwyr.

Rhaglen Gweithdy Cymraeg 2018
Tŷ Cwrdd Y Crynwyr, St Helens St. Derby

Sadwrn 5-5-18 Gweithdy 9.30am-12.30pm

Sadwrn 2-6-18 Gweithdy 9.30am-12.30pm

Gwyliau'r Haf - dim cyfarfodydd

Sadwrn 8-9-18 Gweithdy 9.30am-12.30pm

Sadwrn 6-10-18 Gweithdy 9.30am-12.30pm

Ysgol Undydd Cymraeg Derby 27-10-18

Sadwrn 10-11-18 Gweithdy 9.30am-12.30pm

Sadwrn 1-12-18 Gweithdy 9.30am-12.30pm

menteriaithlloegr@mail.com

07864149078

www.derbywelshlearnerscircle.blogspot.com

TAKING WELSH TO THE WORLD!
GWERSI SKYPE
RHYWLE YN Y BYD!
Cysylltwch! / Contact us!
ANYWHERE IN THE WORLD!
.gwefus.
SKYPE LESSONS
www.gwefus.com

Say Something In Welsh

Become a Welsh speaker
Join the world's largest class!

Find out why over 15,000 people use
our award-winning course
You don't need to read or write
or do any revision - you just start
speaking normally and naturally from
the very beginning. But we don't expect
you to take our word for it!
Listen to the first lesson right here, right
now - either the northern or the
southern version - and if you like it, you
can access another 25 half-hour
lessons for free

www.saysomethingin.com

Menter Iaith Lloegr

Grŵp ar Facebook ar gyfer
dysgwyr a Chymry alltud
ar draws Lloegr.
Croeso i bawb!

Dw i'n mynd yn ôl i Flaenau Ffestiniog....'

Er nad oedd y gaeaf hwn yn eithriadol o oer o bell ffordd, oedd hi'n un maith a dw i'n siŵr ein bod ni'n falch iawn o weld y tywyllwch yn cilio ac o glywed yr adar diwyd wrth godi eu nythod clyd yn y coed ac yn y gwrychoedd. Mi welon ni'r pethau 'ma ar ein gwyliau yn ardal Blaenau Ffestiniog yn ystod wythnos olaf mis Mawrth ac wrth i ni gael blas o'r haf i ddod, doedd y gaeaf ddim eisiau ymlacio ei afael arnon ni. Oedden ni'n benderfynol o wneud y mwyaf o'r tywydd braf a addawyd yn y rhagolygon.

Felly, dyna ni'n mynd yn y car i Groesor fore Sul er mwyn dechrau taith gerdded 10 milltir a fydd yn ymweld â chopau Cnicht, Moelwyn Bach, Moelwyn Mawr a Chraigysgafn yn ogystal â nodweddion fel Llyn yr Adar, Chwarel Rhosydd a golygfeydd pell o Foel Siabod, y Rhinogydd, yr Wyddfa, y Glyderau a'r môr. Efallai mai diwrnod mwya' hafaidd yr wythnos oedd hon ac mi wenai'r haul yn braf trwy'r dydd. Mi wnes i edifaru peidio â dod a'm het haul wrth i ni gyrraedd Chwarel Rhosydd. Mi wnaeth paned o de melys yn iawn i raddau, rhaid dweud! Heblaw tri rhedwr y siaradais Gymraeg a nhw a rhannu copa Moelwyn Bach efo dynes o Danygrisiau, welon ni ddim enaid. Mi orffennon ni'r daith efo paned a bara brith yn y caffi/oriel yn ôl yng Nghroesor. Mi wnaethon ni'r daith gerdded hon yn 2007, felly oedd hi'n hen bryd i ni ddod yn ôl i'r Moelwynion, sef fy hoff fynyddoedd yng Nghymru.

Fore Llun, oedden ni'n gyrru i Eisingrug, pentrefan i'r gogledd o Harlech, er mwyn ymweld â Moel Penolau a Moel Ysgyfarnogod, sef dau fynydd y Rhinogydd sy ddim yn gyrchfannau cyffredin i'r rhan fwyaf o gerddwyr. Unwaith eto, mi fuon ni yma yn 2007, ond heddiw mi benderfynon ni gymryd dargyfeiriad i weld Bryn Cader Fanner, sef carnedd fwya' drawiadol Cymru a ddisgrifiwyd gan yr athro Aubrey Burn fel: 'Un o ryfeddodau cynhanesiol Cymru'. Dw i'n

siŵr bod pawb wedi gweld y garnedd hon yn y 'calendrau Eryri' sy'n cael eu gwerthu yn y lleoedd sy'n boblogaidd efo ymwelwyr.

Mi dreulion ni ddiwrnod dymunol iawn ym Mhortmeirion ddydd Mawrth ac mi fwynheuon ni'r cyfle i beidio ag ymdrech yn y mynyddoedd! Oedd hi'n hyfryd o sylu allan ar draws moryd Afon Dwyrdd a thu hwnt i Ynys Giffan at y mynyddoedd 'na lle fuon ni'r diwrnod cynt.

Faswn i ddim yn gallu dod i'r ardal heb deithio ar y trên o Flaenau Ffestiniog i Borthmadog. Mae hi wastad yn achlysur arbennig ac oedd sawl cyfle i siarad Cymraeg ym Mhorthmadog yn ogystal â dod o hyd i rywle da i gael pryd o fwyd. Wrth i ni fynd dros y Cob, oedd golwg drawiadol ar y Moelwynion efo clytau o eira'n dal i orwedd yn y pantiau cysgodol neu ar yr ochrau a oedd yn wynebu'r gogledd; llun a gynigiodd blas o'r gaeaf a'r gwanwyn i ni. Cafwyd diwrnod da arall ddydd Mercher.

Elfen o antur oedd ynghlwm wrth daith gerdded ddydd lau gan i ni grwydro chwareli Maenofferen a Diphwys uwchben Blaenau Ffestiniog. Er i ni gerdded trwy'r glaw man sy'n nodweddiadol yn yr ardal hon, mi wnaeth hwnnw glirio ac mi gawson ni ddiwrnod da ymhlith y tomennydd llechi, hen beiriannau ac adfeilion diddorol. Mi allwn i dreulio oriau yn y lleoedd 'ma gan fod y dychymyg yn gallu rhedeg yn wyllt. Oedd golygfeydd bendigedig o'r Moelwynion wrth i ni ddisgyn yn ôl i Flaenau ac o'n i braidd yn drist i ddod yn ôl i'r car. Er hynny, codwyd yr ysbryd efo ymweliad i 'Caffi wrth y Llyn' yn Nhanygrisiau, sef lle bendigedig sy'n darparu bwyd da am brisiau rhesymol iawn. Cymraeg ydy prif iaith y caffi hwn a phob tro dw i wedi bod yma, dim ond tipyn bach o'r Saesneg dw i wedi'i chlywed. Lle poblogaidd efo'r trigolion lleol i hel clecs am y byd a'r betws.

Diwrnod olaf y gwyliau oedd dydd Gwener ac mi ges i wahoddiad oddi wrth ddynes leol i ymuno a thaith dywys yng Nghwmorthin efo grŵp o ddysgwyr Cymraeg a siaradwyr iaith gyntaf. Oedd hi mor braf o ddysgu mwy am hanes y cwm a ddechreuodd cannoedd o flynyddoedd cyn i'r dynion ddod ar gyfer y llechi. Er mai'r Gymraeg oedd prif iaith y daith gerdded, oedd angen siarad tipyn bach o'r iaith fain er mwyn y dechreuwyr a oedd wedi dechrau dysgu'r Gymraeg yn gymharol ddiweddar. Mi barhaodd y sgwrs dros baned a brechdan yn 'Caffi wrth y Llyn' ar ôl i'r daith gerdded orffen. Am brofiad da ar ddiwrnod olaf ein gwyliau. Allen ni ddim bod wedi gofyn am fwy.

Wrth lwc, mi ga i benwythnos hir yn Nolgellau ym mis Mai, felly bydd cyfleoedd eraill i dreulio amser yn y mynyddoedd. Gad i ni obeithio'r ca i dywydd a fydd cystal â'r hyn a gawson ni dros y Pasg braf ym Mlaenau Ffestiniog. Dw i wastad yn drist o ddweud 'hwyl fawr' wrth Flaenau, ond yn fuan mi fydda i'n cynllunio ymweliad arall.

**Martin Coleman
Clay Cross**

Newyddion o ddysgwyr Wreccsam!

Helo Pawb, Lynn ydw i, a dw i'n byw ym Mhonciau ger Wreccsam mi ddechreuais i ddysgu Cymraeg ym mis Medi 2015. Fel dysgwr yng Ngogledd ddwyrain Cymru o'n i isio i adael i chi wybod pa fath o gyfleoedd sy yng Ngogledd ddwyrain Cymru.

Dw i'n mynd i ddechrau yn y Saith Seren Wreccsam, mae hi'n dafarn lle mae pobl yn dod i siarad/ymarfer eu Cymraeg, fel arfer mae gynnon ni bedwar ar ddeg i ddau ar bymtheg o bobl sy'n mynychu sesiwn siarad bob nos Lun.

Mae rhai pobl sy'n dod yn siaradwr Cymraeg, rhai sy wedi siarad Cymraeg fel plentyn a cholli'r iaith ac isio ddechrau siarad Cymraeg eto, rhai sy'n dysgu ers blyneddau a rai pobl sy'n swil a jyst isio gwrandao ar yr iaith.

Unwaith y mis mae Menter iaith yn cynnal cwis, mae'n wych ac un boblogaidd iawn, mae hi'n gwis dwyieithog mewn tair rhan.

1. Lluniau o bobl enwog Cymreig,
2. Cwestiynau gwybodaeth gyffredinol am Gymru
3. Cerddoriaeth (fy hoff bwnc!)

Mae'r tîm buddugol yn derbyn £2 y pen fel gwobr! Yn ogystal â chynnal cwis mae'r Fenter iaith yn wneud *Nosweithiau Dirgelwch Llofruddiaeth* efo rhywun yn cyfieithu pob cam o'r ddrama. Mae'n eitha' hawdd i ddilyn ac yn hwyl dda.

Mae Coleg Cambria yn cyfrannu at y dysgu tu allan o'r dosbarth. Maen nhw'n wneud Sesiwn a Siarad mewn sawl man, Y gwesty Ramada yn Wreccsam, Canolfa Garddio Bellis yn Holt, Theatr Clwyd Yr Wyddgrug a chanolfan ymwelwyr Cae Conor. Maen nhw'n cael eu rhedeg gan diwtoriaid o'r Coleg, fel arfer mae'r tiwtoriaid yn cymryd rhan unwaith y mis. Mae rhai o'r dosbarthiadau hefyd yn wneud cwisiau, mae gwybodaeth ar gael am bethau i helpu'r dysgwr fel aps megis *Ap Treiglo*, *Sibrwd* a *Place Tales Cymru*.

Yn y pentre' nesa i fi (Rhosllannerchrugog) bydd perfformiad yn y Stiwt, *Estron* gan Hefin Robinson yr enillydd o'r Fedal Ddrama Eisteddfod Genedlaethol Sir Fynwy 2016. Y Stiwt yn cynnal llawer o berfformiad yng Nghymru fel cyngherddau Cymreig, operâu Cymreig a rhaglenni cyfryngau Cymru.

Gobeithio ym mis Tachwedd bydd Cymdeithas yr Iaith yn dod i Wreccsam, bydd hi'n hyfryd i gyfarfod â nhw.

Lynn Bateman
Ponciau
Wreccsam

Trugareddau

Mae dau ystyr i'r gair **trugaredd** (**trugareddau**) sydd yn hollol wahanol. Ystyr y gair unigol yw rhywbeth fel *pity*, *mercy* neu *compassion*; ac wrth gwrs mae'r rhinwedd hwn yn bwysig os ydym am fyw fel pobl "dda".

Ond yma 'rwyf am son am y gair lluosog **trugareddau**; ac yn ôl Geiriadur Prifysgol Cymru, mae'n mynegi rhywbeth fel y Saesneg *paraphrenalia* neu *minor possessions*; yn aml, ond dim wastad, pethau gweddol ddiwerth ydynt yn ariannol ond serch hynny rydym i gyd yn dod i hoffi rhai pethau o'n eiddo yn fwy neu'i gilydd am wahanol resymau. Rwyf wedi dewis rhyw bump o bethau yn fy meddiant sydd yn 'werthfawr' i mi ond nid am eu gwerth ariannol.

Ar y wal yn ein stafell ffrynt mae llun ci bach wedi ei beintio, a'r olygfa yn cynnwys awyr las a haul braidd yn orfelyn uwchben; mae agwedd amaturaidd i'r llun, ac felly paham mae mor ddeniadol i mi? Am y paentiwyd y darlun gan Alice, un o fy wyresau, pan oedd yn bum mlwydd oed; pe byddai gennyf ddarlun o waith Picasso, yr hen foi penfoel, ni fyddai yn cael mwy o sylw; gobeithio bydd yn hongian ar y wal am flynyddoedd eto, er bod Alice yn awr yn dair ar ddeg oed. Rwyf am adael y darlun i Oriel y Tate mewn llawn amser!

Yn ail mae gennyf "*sgrif driver*" hir digon cyffredin {gol. os wyt yn gwybod am air Cymraeg dwêd wrtho i - rhywfodd nid yw *gyrrwr sgrif* yn swnio'n naturiol}. Paham mor bwysig? Wel, dyma'r teclyn cyntaf a brynais ar ôl priodi ym 1964; roeddwn am ddodi silff ar wal y gegin ac angen *sgrif driver* arna'i; a rhywfodd, dros hanner can mlynedd yn ddiweddarach, mae yn y bocs trugareddau yn y *garaj* hyd heddiw ac yn cael ei ddefnyddio yn aml er bod gennyf un trydan erbyn hyn. Beth ddigwyddodd i'r silff? Cwmpodd i'r llawr mewn pythefnos ynghyd a

photiau jam a thuniau o fwydydd a llestri newydd (anrheg Priodas) yn rhacs jibiders ar y llawr! Nid oeddwn yn deall pryd hynny fod rhaid defnyddio *Rawlplugs* i ddiogelu'r peth. Wrth gwrs erbyn heddiw rwyf yn glyfar yn bethe hyn ac mae fy silffoedd mor ddiogel â phontydd Isambard Kingdom Brunel!

Yn drydydd un peth sydd o werth sentimentalidd; blodyn bach coch wedi ei wneud o wydr gan y cwmni Swarovski yn Awstria; (gw. y llun uchod); anrheg fy ngwraig a minnau i ni'n gilydd ydoedd rhyw Nadolig flynyddoedd yn ôl. Rydym ein dau yn hoff iawn o Awstria ac wedi bod yno sawl gwaith ar ein gwyliau ac felly mae'r blodyn coch yn dod ac atgofion melyn.

Un celficyn yn y ty rwy'n dra hoff ohono yw'r *bureau* a ddaeth i'm meddiant drwy ewyllys fy mam; hi oedd yn cadw trefn ar fusnes y fferm a phopeth yn ei le yn ddestlus yn y *bureau*; doedd dim cabinet ffeilio na chyfrifiadur y dyddiau hynny ond y cwbl yn y *bureau*; mae'r peth yn fy atgoffa yn ddyddiol o fy mam.

Yn ôl i'r *garej* unwaith eto ac yno mewn drôr yn y tywyllwch mae gen i filwg; mae'n debyg mai addasiad o'r gair Saesneg *billhook* yw'r gair bilwg yn wreiddiol ond erbyn hyn mae'n air Cymraeg go iawn. Trosglwyddwyd y bilwg i mi flynyddoedd yn ôl; nid wyf yn ei ddefnyddio yn aml, dim ond bob hyn a hyn pan fod eisiau cwtogi rhyw goeden fach yn yr ardd neu dorri ymaith cangen neu ddwy. Mae'r peth yn fy atgoffa o fywyd amaethyddol fy nhad a fy nhad-cu, a fy mrawd hefyd sy'n dal i ffermio.

Roedd bilwg yn un o'r taclau, ynghyd â chryman a maneg ledr, a ddefnyddiwyd gan ffermwyr 'slawer dydd i blygu, hynny yw i blygu perthi; roedd plygu perthi yn bwysig iawn yn yr hen ddyddiau ac mae eisiau tipyn o sgil, a chryfder i wneud perth yn ddiogel; rhaid hanner torri'r canghennau a'u plygu i orwedd yn wastad ar draws y berth heb adael bwlch i ddafad chwilfrydig fynd trwyddo i'r cae ochr draw. Nawr wrth gwrs mae tractor a pheiriant torrwr perthi yn gwneud y dasg llawer yn gyflymach a'r hen grefft o blygu bron a diflannu. Byddai perth wedi ei phlygu yn dda yn para'n ddiogel am saith neu wyth mlynedd cyn byddai eisiau ei hail-wneud.

Chwi darllenwyr Llais y Derwent, beth am fynd ati i 'sgrifennu rhywbeth i ddatgan rhai o'ch hoff drugareddau a'u ddanfôn i'r golygydd i'w roi yn y rhifyn nesaf.

Howell Price
West Bridgford

Geirfa

wyres - *grand-daughter*

hyn - *older*

celficyn - *piece of furniture*

plygu perth - *lay a hedge*

cwtogi - *cut down*

cryman - *sickle*

trosglwyddo - *hand down* ;

bob hyn a hyn - *every now and then*

'slawer dydd - *in days gone by*

ailwneud - *redo*

Cerdyn Post O Gymru

Dw i'n cael amser braf yma yng Ngogledd Cymru, mae'r tywydd yn boeth heddiw.

Dw i wedi bod yn aros yn yr ardal hon, ers y pumdegau hwyr, gwyliau teuluol yn Llanfairfechan ag Abermaw. Dw i'n cofio llawer o deithiau ar y trên, yn defnyddio tocynnau 'runabout', mynd i leoedd fel Caernarfon, Cricieth (trwy Afon Wen) a Llanberis. Unwaith, dw i'n cofio, yr oedden ni, hyd yn oed, yn

hwyllo o Fangor i Landudno mewn cwch stêm.

Ar ôl ychydig flynyddoedd, roedd 'Meddyg' Beeching yn cau'r llinellau hyn. Ar ôl hynna, roedd rhaid i ni ddefnyddio'r car i fynd lleoedd diddorol.

Hanner cant neu fwy o flynyddoedd yn ddiweddarach, dw i dal i ddod i Gymru ar fy ngwyliau. Penwythnos'ma, dyn ni'n aros ger Betws Garmon, tua phum milltir o'r Wyddfa.

O'r bwthyn, dyn ni'n gallu gweld Mynydd Mawr (neu Fynydd Elifant). Hefyd, gallwn ni

weld gorsaf rheilffordd! Beth syndod! Dweud y gwir, mae'r rheilffordd yn Rheilffordd Eryri, o Gaernarfon i Borthmadog. Yn wreiddiol, caewyd y llinell yn y tridegau, ond ail-agorwyd tua deg mlynedd yn ôl.

Felly, y bore' ma, gyda thywydd gwych, wnaethon ni ddal y trên i Feddgelert. Mae golygfeydd gwych o'r trên, gan gynnwys: Yr Wyddfa, Llyn Cwellyn, Mynydd Mawr a nes ymlaen, Moel Hebog. Heddiw, mae'na olwg clir o'r copa a'r orsaf arall.

O Ryd Ddu, mae'r rheilffordd yn mynd i Feddgelert, mae angen osgoi brynau serth, felly mae'r trên yn mynd trwy lawer o droadau (i golli uchder yn raddol). Fel hyn, gallwch weld llawer o wahanol safleoedd gwahanol yn y mynyddoedd. Yn y caeau wrth ochr y llinell mae llawer o wyn newydd. Ar un adeg, gallwn weld oen ifanc ger y trac, dyn ni'n gobeithio y bydd hi'n dod o hyd i ffordd yn ôl i'w mam.

Yn fuan iawn, rydym yn cyrraedd Beddgelert. Dw i'n meddwl bod y Beddgelert yn hyfryd iawn, llawer o dafarndai, caffis, siopau ac wrth gwrs, teithiau cerdded!

Fy hoff daith gerdded yw'r Llwybr Pysgotwr, o Feddgelert i Bont Aberglaslyn, trwy basio Aberglaslyn. Y daith gerdded, yn dechrau ym Meddgelert ac yn rhedeg wrth ochr yr Afon Glaslyn. Ar y dechrau, byddwch chi'n mynd trwy ddolydd sy'n llawn defaid. Mae arwydd yn cyfeirio at fedd ci. Y ci oedd Gelert. Wrth symud ymlaen, mae llethrau creigiog serth y llwybr yn cau o amgylch, ac mae sŵn yr afon yn cynyddu'n gryfach wrth i'r afon llifo'n gyflymach.

Mae'r daith gerdded yn mynd yn galetach gan fod rhaid i chi ddringo creigiau ger yr afon. Yn y pen draw, daw'r daith i ben ym Mhont

Aberglaslyn. Yma ym Mhont Aberglaslyn, cyn iddyn nhw'n wneud Y Cob, roedd harbwr gyda chychod pysgota. Dw i ddim yn gallu dychmygu'r môr yma!

Wel, mae hi'n amser i ddychwelyd i Feddgelert, efallai cerdded yn ôl. Neu beth am y trên o orsaf Nantmor!

Andrew Lowden

Cinio i ddathlu Dydd Gŵyl Dewi 2018

Gwydn, - Dyna'r ysbryd Cymraeg! Hynod o wydn!

Ymladdodd aelodau o'r grwpiau "All Matters Welsh" y "Welsh conversation" a'r "Welsh Learners" trwy eira, rhew a gwynt aruthrol i gydgyfarfod yn y dafarn ragorol "Admiral Wells" ym mhentref Holme i ddathlu diwrnod Dewi Sant gyda'u cinio blynyddol.

Roedd y dafarn yn hyfryd o gynnes ac yn groesawgar (gan ddarparu bwyd da gyda brwdfrydedd a phroffesiynoliaeth!) o dan y faner Gymraeg; y ddraig goch yn gwarched ac yn cynhesu'r awyrgylch, gorffennodd y ciniawyr siriol eu lluniaeth gyda'r Bara Brith traddodiadol ac yna ymsefydlu i fwynhau anerchiad cryno difyr Dr Malcolm Saddler ynglyn â Dewi Sant. Rhoddodd y Grŵp Sgwrsio yn Gymraeg datganiad swynol o 'Lawr ar Lan y Môr' a 'Y Gwcw'. Rhoddodd Mr Brian Keegan unawd a darlleniad o farddoniaeth ddewr a llwyddiannus. Ymhyfrydwyd y gynulleidfa gan ddehongliad calonnog o 'Myfanwy' a 'Chalon Lan' gan *Ddysgwyr Cymraeg Canu am Bleser*. Bu i Mrs Linda Leonard roi amlinelliad swynol o stori'r Anthem Genedlaethol Cymru a dilynwyd hwn gan berfformiad balch a brwdfrydig o'r anthem gan y cwmni yn grwn gyda'r cyfeilydd Sheila Evans ar y allweddfrdd.

Rhaid diolch o galon i Mr. Meirion Griffiths a Mrs Barbara Griffiths ac i bawb fu'n gysylltiedig â'r digwyddiad hynod lwyddiannus yma.

Ffrindiau, hen a newydd, yn ymadael gydag atgofion melyn, i wynebu amodau arctic tu allan.

Pobl wydn! Pobl hapus gwydn!

Geoffrey Johnson
Materion Cymreig
U3A Peterborough

Hwyrfrydigrwydd.

Rhaid i mi gyfaddef mod i'n dioddef o'r cyflwr yma trwy'r amser. Cofiaf yn iawn yn teimlo fel bachgen bach yr oedd hi'n ddigon drwg yn mynd yn ôl i'r ysgol wedi'r gwyliau heb orfod ysgrifennu traethawd ar beth wnes i yn y gwyliau!

Erbyn hyn, a finnau dros fy mhedwar ugain, dyma'r un teimlad yn dod arna i pan fydd Jonathan yn gofyn am fy nghyfraniad i'r Llais y Derwent. Wel o leiaf dw i ddim yn fachgen bach yn yr ysgol yn gorfod gwneud y traethawd yn syth bin, felly byddai'n well gennyf wneud trannoeth. Ond yfory siŵr o fod bydd rhywbeth pwysig yn dod i'r fei i roi esgus i ohirio tan drennydd, ac wedyn y tradwy, ac wedyn bydd Jonathan ar y ffôn yn sôn am y 'dedlein'!

Gyda llaw os ydych chi'n gwybod gair Cymraeg go iawn, neu briodol, neu addas am 'dedlein' rhowch wybod i mi os gwelwch chi'n dda. Ond yr ydych chi'n sylweddoli yn yr awr hon mod i'n fodlon i ddefnyddio unrhyw esgus i ohirio gwneud pethau dw i ddim eisiau eu gwneud, yn union fel mae pawb sy'n dioddef o hwyrfrydigrwydd yn tueddu gwneud. Mae'n well i mi esbonio mai fel arfer dyw pobl ddim yn dweud 'yn yr awr hon' chimod; yn y gogledd maen nhw'n deud 'rŵan' ac yn y de maen nhw'n dweud 'nawr' yn lle 'yn yr awr hon'. Dw i ddim yn gwneud hwyl am ben pobl y gogledd chwaith, wedi'r cwbl dim ond cyd-ddigwyddiad yw'r ffaith mai rwan ydy nawr tuag yn ôl, dydy pobl y gogledd ddim yn hwyrfrydig, ond mae'n debyg y

bydd rhai yn dioddef o'r cyflwr sef hwyrfrydigrwydd, yn union fel fi.

Yn anffodus mae'r cyflwr yn mynd yn waeth gyda henaint, dw i'n sicr am hynny, maen nhw'n dweud dylai hen bobl beidio â sefyll pan maen nhw'n gallu eistedd, a pheidio ag eistedd pan maen nhw'n gallu gorwedd. A chwedl y Sais, "Never do today what can wait until tomorrow!" Wel synnwyr cyffredin yw hynny, ac felly mae'n iawn i hen bobl beidio â gwneud pethau trallodus tan drannoeth neu drennydd neu dradwy ond yw hi?

Ond, o diar mi, beth am yr hen air; "Mae ddoe wedi mynd, fory yn ddiarth a dim ond heddiw sydd gennym ni!" Well i mi torchi fy llewys a rhoi heibio hwyrfrydigrwydd!

Geirfa

A chofiaf yn iawn - and I remember well
chwedl y Sais - the English man's saying

fel bachgen bach - as a small boy
on'd yw hi? - isn't it?

erbyn hyn - nowadays,
yr hen air - the old saying,

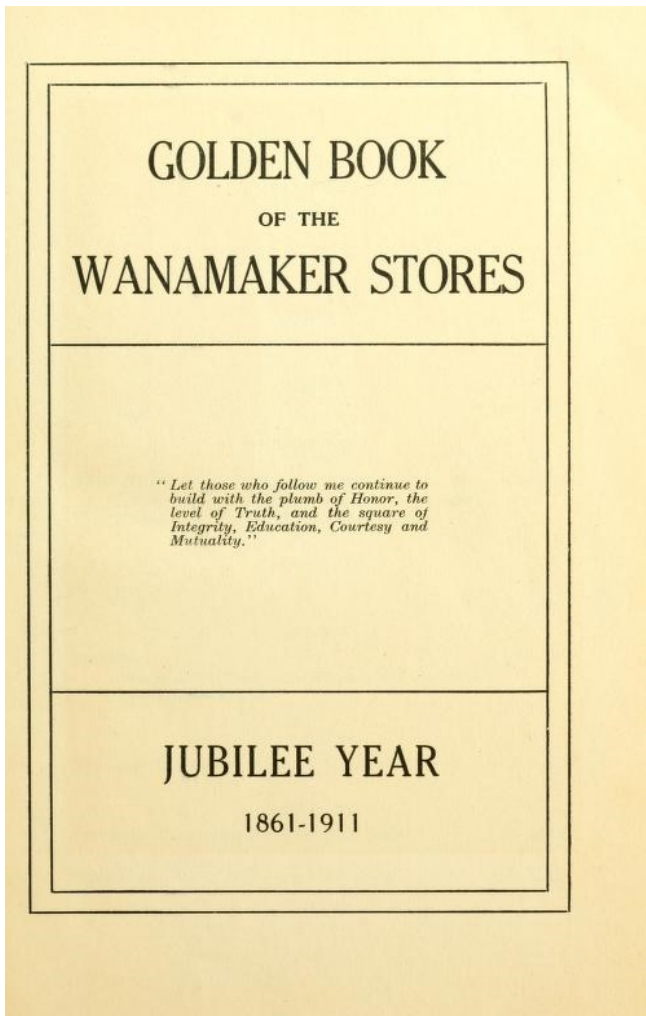
yn syth bin - immediately,
'fory yn ddiarth - tomorrow is a stranger,

chimod - you know,
Well i mi torchi fy llewys - I'd better pull my socks up,

yn gwneud hwyl am ben - making fun of,
rhoi heibio hwyrfrydigrwydd - give up procrastination

wedi'r cwbl - after all,

John Vivian Harris
West Bridgford

GOLDEN BOOK OF THE WANAMAKER STORES

Un o'r pethau o ddiddordeb mawr wrth edrych ar y llyfrau yn fy llyfrgell bersonol yw nid dim ond teitl ac awdur y llyfrau ond amgylchiad prynu'r llyfr neu dderbyn fel rhodd, Dyma beth sy'n rhoi arwyddocâd arbennig i'r llyfr uchod, ac mae'r manylion ar y flaen-dudalen a welid yn y darlun.

Enw'r perchennog oedd O.R. Williams, ac yntau'n byw yn Philadelphia,, Pa., U.D.A a ddaeth o hyd i'r llyfr ym Mehefin 1928. Cyflwynid y llyfr i dad Mr. William Isaac Davies fel momento fach o'i ymweliad a theulu O.R Williams yn 5642 Whitby Ave., yng Ngorffennaf 1941. Mae map o'r ddinas i weld ar Google, ac fe welir ei fod yn ardal y dociau heb ei ail

ddatblygu bellach. Mae'r Dymuniadau Gorau yn cael ei dilyn a Lwc Dda yn arwyddocâd mae amser rhyfel oedd hi, roedd angen Lwc Dda ar bawb pryd hynny yn enwedig os oeddech yn forwr ar y Gogledd Iwerydd!

Roeddwn i yn fachgen chwech oed ar y pryd , a rhyw frith gof o'n Nhad yn dychwelid o'r môr a Gwisg Newydd i Fam a Losyn i minnau. Sut oedd e wedi cael y ffit yn iawn gwedwch? Roedd gwraig O.R.Williams wedi mind ag ef i Siop Wanamaker ac yno yr oeddynt wedi pigo allan gwraig o'r un maintioli a Mam i'w ffitio allan, yn ôl yr hanes!

Ond nid dyna brif bwrpas y daith i America, ond yn hytrach i ddod 'nôl a bwyd ac arfau rhyfel. Enw'r llong fasnach oedd y King Neptune (wedi'i reoli gan Gwmni yng Nghaerdydd), ac yr oedd wedi gwasanaethi arni fel "chips" am flwyddyn yn barod. Diddorol byddai dod i wybod sut y death Nhad mewn cysylltiad â Mr Williams a'i deulu? A'i drwy gysylltiad â'r cwmni masnachol, neu drwy Gapel Cymraeg yn y ddinas. Ar hyn o bryd does dim syniad gennyf. Rhai blynyddoedd yn ôl ysgrifennais i'r cyfeiriad yn Whitby Avenue ond ni chefais ateb yn ôl. Y cwestiwn mawr nawr ydyw, a ddylem gysylltu â Chymdeithas Cymry Ffiladelffia a gofyn iddynt edrych ymhellach i'w gorffennol i weld a oedd O R Williams ag Hanes iddo yn eu Cymdeithas, neu roi'r ffidl yn y to. Ddarllenwr annwyl, beth fydddech yn ei argymell?

Diddorol byddai gwybod ychwaneg am yr hanesyn hwn cyn bwrw'r llyfr arbennig yma i Abergofiant!

Geirfa

Llyfr (au).....Book (s)
Llyfrgell,,,,,,library
Amgylchiad.....occasion/circumstance
Tudalen.....page
flaen-dudalen....fore page
Perchen....own
Perchennog...owner
Cyflwyno..... present
Cyflwynidpresented
Iwerydd....Atlantic
Losyn...sweets
"Chips".....ship's carpenter
ffidl yn y tofiddle in the roof, i.e give up
Argymhell... recommend
Ychwaneg.....add to /more
Abergofiant...confluence with the great unknown.

**Gwynne Davies
Nottingham**

GOLEUDY STRWMBL

Mae'nna ardal ar arfordir Gogledd Sir Benfro a elwir Pencaer i'r gorllewin o Abergwaun a'i harbwr i longau i Rosslare yn yr Iwerddon. Mae'r than fwyaf o'r tir a'i glogwyni uchel wrth ochr y môr yn rhedeg o Goedwig i Langloffan gydag ambell bentre' ar y ffordd. Gellir dringo i ben y Garn Fawr i edrych lawr tuag at Ty Ddewi yn y gorllewin neu yn syth lawr dros hen ffermdy Dewi Emrys a enillodd boron Eisteddfod Genedlaethol Abertawe a'i ddarn anfarwol Pwll Deri yn nhafodiaith Gogledd Sir Benfro. Fe allwch gerdded yr holl ffordd ar hyd y llwybr arforol a mynd heibio Goleudy StrwmbL ar Ynys Meicel. Byddwch siŵr o fynd yno ac adrodd yn uchel, geiriau'r hen fardd ar gefndir si y gwynt a chri'r gwyllanod, o flaen ei gof golofn uwchben Pwll Deri.

*Yr haf fy ino, fel angel ewn,
A baich o ribane ar ei gewn.
Dim ond fe fuse' digon hâl
I wasto'l gifoth ar le mor wâl,
A sbortan wrth hala'r hen gropin eithin
I allwish sofrins lawr dros y dibyn.
Fe bange hen gibaid, a falle boddi
Tae e'n gweld hinny uwchben Pwll Deri.*

Dyma'r hen ardal lle ganwyd cyndeidiau Jac a Wil cyn iddynt fynd i ardaloedd yr haearn a'r glo ym Morgannwg a Mynwy i edrych am waith. Dyma ardal oedd ym mer eu hesgyrn ac wedi treulio haf ar ôl haf yn cerdded ei llwybrau, a dringo eu clogwynau fel plant.

Un o'r teithiau olaf a wnaeth Jac a Wil oedd ar Concorde wrth ddod 'nôl o un o'i deithiau i America. Dyma lais y capten yn dod yn fyw fel y daeth y tir i gwrdd â hwynt uwchben Pencaer "Now you can see the coast of England welcoming us home with a greeting beamed from the lighthouse called St. Rumble." Mae Hen Wald fy Nhadau yn Annwyl i Mi.....ac yng ngeiriau can Dafydd Iwan "I NI YMA O Hyd, er gwaethaf pawb a phopeth i Ni Yma o Hyd!"

**Gwynne Davies
Nottingham**

Geirfa

Arfordir...coast;	Clogwyn (au).....cliff(s)
Dringo.....climb	Syth lawr....straight down
Anfarwol....undying	Goleudy....lighthouse
Cefndir.....background	Gwyllan(od).....seagull (s)
Cofgolofn...memorial	Cyndeidiau...forefathers

Mer eu hesgyrn.....marrow of their bones

Wrthi'n dysgu Cymraeg? Eisiau darllen Cymraeg? Cer amdani!

Mae Cyngor Llyfrau Cymru'n falch iawn o gyhoeddi y bydd cyfres newydd, gyffrous o lyfrau darllen ar gyfer dysgwyr yn cael ei chyhoeddi'n fuan – Cyfres Amdani.

Mae'r gyfres wedi ei datblygu yn benodol ar gyfer oedolion sy'n dysgu Cymraeg, ac mae'r llyfrau wedi eu graddoli ar bedair lefel –

Mynediad, Sylfaen, Canolradd ac Uwch – i gyd-fynd â chysiau newydd y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol fydd yn dechrau ym mis Medi.

Wrth gyhoeddi chwe llyfr cyntaf y gyfres, meddai Helgard Krause, Prif Weithredwr y Cyngor Llyfrau, "Mae'r Cyngor yn croesawu'r gyfres yma'n fawr, ac rydym yn hynod falch o gyflwyno'r llyfrau newydd yma i ddysgwyr Cymraeg. Bydd modd i ddysgwyr cyfredol, pobl sydd eisiau ailgydio yn y dysgu, neu bobl sydd yn rhugl ond yn llai hyderus wrth ddarllen, droi at y llyfrau hyn am stori dda. Fel dysgwr fy hun, edrychaf ymlaen yn fawr at eu darllen."

Bydd y chwe llyfr cyntaf yn cynnwys addasiadau gan Elin Meek (Cofio Anghofio, CAA Cymru); Meinir Wyn Edwards (Am Ddiwrnod!, Y Lolfa); Dwynwen Teifi (Y Llythyr, CAA Cymru); Manon Steffan Ros (Trwy'r Ffenestri, Atebol); Pegi Talfryn (Gêm Beryglus, Atebol); a Mared Lewis (Y Stryd, Gomer), a byddant i'w gweld ar silffoedd siopau llyfrau ledled Cymru o fis Ebrill ymlaen.

Meddai Efa Gruffudd Jones, Prif Weithredwr y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol: "Bydd y gyfres newydd hon o lyfrau yn cefnogi'r hyn sy'n cael ei ddysgu yn y dosbarth ac yn adnodd gwerthfawr i ddysgwyr. Mae'n wych bod y llyfrau ar gael ar wahanol lefelau dysgu – bydd hyn yn helpu i fagu hyder dysgwyr hefyd. Mae cryn edrych ymlaen at gyhoeddi'r don gyntaf a gobeithiwn y bydd y fenter hon yn ffordd o ddenu dysgwyr at ddarllen llyfrau Cymraeg yn gyffredinol."

Y bwriad yw cyhoeddi pedwar teitl arall erbyn mis Mai 2018, a disgwylir cyfanswm o 20 llyfr (addasiadau a llyfrau gwreiddiol) erbyn Hydref 2018, yn cynnwys straeon, nofelau byrion, cofiannau, llyfrau ar hanes Cymru a llyfrau taith. Ymhlith yr awduron bydd rhai enwau newydd, yn ogystal â rhai adnabyddus, megis Jon Gower, Zoe Pettinger, Lucy Owen, Bethan Gwanas a Manon Steffan Ros.

Mae'r Cyngor Llyfrau wedi buddsoddi £120,000 yn y prosiect, a chyhoeddi'r y llyfrau ar y cyd

rhwng pedwar cyhoeddwr blaenllaw: Y Lolfa, Gwasg Gomer, CAA Cymru ac Atebol, gyda chefnogaeth y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol.

Rhiannon Thomas, sy'n brofiadol iawn ym maes dysgu Cymraeg i oedolion, sydd wedi bod yn goruchwyllo'r gwaith o olygu a hyrwyddo'r llyfrau.

"Bu gwir angen cyfres o lyfrau darllen graddedig ar gyfer dysgwyr ers tro byd," meddai Rhiannon. "A rŵan mae pedair gwasg wedi dod at ei gilydd i gydweithio i ddiwallu'r angen yna. Mae hi'n ffrainc bod yn rhan o gynllun sy'n cynhyrchu llyfrau sy'n hawdd eu darllen ac eto'n dal i fod yn ddifrif a diddorol."

Cynhelir lansiad y gyfres ar faes Eisteddfod yr Urdd yn Llanellwedd eleni, a cheir digwyddiadau amrywiol yn lleoliadau Gŵyl Ar Lafar, Cynhadledd Genedlaethol i Diwtoriaid Cymraeg yn Nant Gwrtheyrn, Eisteddfod Genedlaethol Caerdydd a Thafwyl.

Mae modd prynu'r llyfrau yn eich siop lyfrau leol ac ar gwailes.com

Am newyddion a'r manylion diweddaraf am y gyfres, dilynwch @LlyfrauAmdani

Newyddion o Gymdeithas yr Iaith

23 o Ebrill

Cyngor Môn yn gohirio penderfyniad ar gau Ysgolion gwledig

Mae Cymdeithas yr Iaith wedi croesawu penderfyniad pwyllgor craffu Cyngor Ynys Môn i beidio â chau tair ysgol wledig.

Er bod ysgolion Bodffordd a Henblas (Llangristiolus) yn rhifau 1 a 9 ar restr ysgolion gwledig a gyhoeddwyd gan y Gweinidog fel rhai i'w diogelu, honna'r Gymdeithas fod swyddogion y Cyngor wedi ceisio rhuthro penderfyniad i'w cau cyn bod y Côt newydd yn dod i rym yr hydref hwn.

Heddiw, penderfynodd pwyllgor craffu'r Sir i atal unrhyw newidiadau nes bod y Côt newydd yn dod i rym. Gwnaiff pwyllgor gwaith y Cyngor benderfyniad terfynol ar dynged yr ysgolion ddydd

Llun nesa (30ain Ebrill).

Dywedodd Ffred Ffrancis ar ran Grŵp Ymgyrch Addysg Cymdeithas yr Iaith:

"Rydyn ni'n ddiolchgar iawn i'r pwyllgor craffu am y penderfyniad. Rydyn ni'n erfyn ar bwyllgor gwaith y cyngor, sy'n cwrdd yr wythnos nesa, nid yn unig i gadarnhau'r penderfyniad hwn, ond hefyd i ddefnyddio'r amser ychwanegol i gynnal trafodaeth agored a didwyll efo'r gymuned ar y ffordd ymlaen. Mae cyfle rŵan i sicrhau bod ysgolion Cymraeg yn parhau i fod yn ganolbwynt i'r holl bentrefi hynny, ac i barchu dymuniad rhieni lleol sydd mor frwd dros addysg eu plant."

20 o Ebrill

Bil y Gymraeg i'r Bin" yw neges yr ymgyrchwyr

Mae ymgyrchwyr wedi agor sgip tu allan i gynhadledd Llafur Cymru yn Llandudno heddiw gan annog Gweinidog y Gymraeg i daflu eu cynlluniau ar gyfer Bil y Gymraeg i mewn iddi.

Ym mis Awst y llynedd, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru bapur gwyn ar ddeddfwriaeth iaith newydd oedd yn cynnig diddymu Comisiynydd y Gymraeg. Allan o 504 ymateb i ymgyngoriad y Llywodraeth ar y cynigion, dim ond 77 oedd yn cefnogi diddymu'r Comisiynydd. Nid yw Gweinidogion Cymru yn cynnig diddymu swyddi cyhoeddus eraill o bwys megis y Comisiynydd Plant na'r Comisiynydd Pobl Hŷn.

Wrth siarad am agor y sgip, meddai David Williams o Gymdeithas yr Iaith:

"Mae'r sgip yn un i'r gymuned gyfan ac mae croeso i unrhyw un ollwng eu sbwriel ynddi yn ystod cynhadledd Llafur Cymru. Gobeithio'n fawr y bydd y Gweinidog Eluned Morgan yn manteisio ar y cyfle i daflu eu cynlluniau ar gyfer Bil y Gymraeg i'r sgip. Yn y bin mae lle'r Bil hwn – fe fyddai'r cynigion yn troi'r cloc yn ôl i'r nawdegau a dyddiau Deddf Iaith wan y Toriaid. Rhwng diddymu Comisiynydd y Gymraeg, lleihau gallu'r cyhoedd i gwyno'n effeithiol a gwanhau'r pwerau i orfodi'r Safonau, byddai hyn yn gam mawr yn ôl. Mae angen corff annibynnol i hyrwyddo'r Gymraeg hefyd, ond nid drwy wanhau'r gyfundrefn rheoleiddio mae gwneud hynny. Mae angen un pencampwr cryf i ganolbwyntio ar reoleiddio, ac mae angen mwy o reoleiddio, nid llai."

"Mae angen Bil er lles y bobl, yr iaith a'i defnydd, nid Bil er lles y biwrocratiaid fel hyn. Byddai'n well iddyn nhw beidio deddfu o'r newydd o gwbl na throi'r cloc yn ôl fel hyn a gwanhau ein hawliau. Bydd pobl Cymru yn gwrthod gadael i'r Llywodraeth wanhau eu hawliau iaith fel hyn."

Grwpiau ymarfer Cymraeg yn Lloegr

Basingstoke Welsh Learners

www.cymraegbasingstoke.blogspot.com

Belper Welsh Class 07864 149078

Bore Coffi Popeth yn Gymraeg Nottingham

0772 968 8426

Clwb Cymraeg y Chilterns

<http://freespace.virgin.net/d.griffiths/ardal6.htm> Clwb

Cylch Dysgwyr Cymraeg Derby

07864 149078

Cylch Siarad Llundain

www.londonwelsh.org/learn-welsh/y-cylch-siarad

U3A Congleton

Groups.u3a.congleton@gmail.com

Ware U3A Welsh Class

Milton Keynes U3A welsh@mku3a.org

U3A Maghull & Lydiate

U3A Newport

U3A Merton Groups@mertonu3a.org.uk

Peterborough U3A

Clwb Siarad Cymraeg Preston

<https://welshclubpreston.org/2014/01/11/clwb-siarad-preston-welsh-club/>

Sheffield U3A

Cyfarfodydd SSIW

Gair i'r gall! Edrych ar Forum SSIW i gadarnhau manylion y cyfarfod cyn mynd i'r cyfarfod!

SSIW Cyfarfodydd wythnosol

Brighton – Nos Lun, 8:30 y nos. Cysylltu a Mark Watkin Price ar SSIW)

Great Malvern – Dydd Iau, 12.30 to 2 o'r gloch y prynhawn, Great Malvern Library Café

Lerpwl – Nos Lun, 7.30 y nos, Canolfan Cymry Lerpwl, Auckland Rd, L18 0HX

Rydychen - Dydd Gwener 12 hanner dydd MOMA Café, Museum of Modern Art, Pembroke Street, Oxford

SSIW Cyfarfodydd misol

Caergrawnt - ALMA public house, Russell Place, Cambridge CB2 1HW Gwelir SSIW am fanylion

Chelmsford - Nos Iau 7.30 y nos, Chapter House, Chelmsford Gwelir SSIW am fanylion

Coventry - dwywaith y mis, 10 o'r gloch y bore, 1taf & 3ydd Dydd Iau, uwchben y café,

Earlsdon Methodist Church, Coventry, CV5 6NF

Dorridge - ail nos Lun bob mis, 7.30 y nos, The Forest Hotel, Dorridge

Exeter – bob yn ail wythnos, Nos Lun, 7.30 y nos, The White Hart, South St, EX1 1EE

East Sheen / Mortlake ail nos Fercher pob mis, 7pm yn Yr Hare & Hounds, Upper Richmond Road West, East Sheen. SW14 8AH

East Shropshire Bore Dydd Sadwrn 10.30am Dobbies Garden Centre, Gailey ST19 5PP (Cysylltu a Gerwyn Jones ar SSIW)

Gloucester - Ail nos Fercher bob mis, 7.30 y nos, England's Glory Pub, London Rd, Gloucester

Leeds – 4ydd dydd Sadwrn bob mis, hanner dydd, Brewery Tap, Leeds

Manceinion – 3ydd Dydd Sadwrn bob mis, 10.30 y bore, Nghaffi/ Popti Shop - Siop, 53 Tib Street, M4 1LS

Milton Keynes - nos Iau olaf y mis, 6.00 to 7.30 y nos, Ye Olde Swan, Newport Rd, Woughton-on-the-Green, MK6 3BS

Milton Keynes – 3ydd bore dydd Gwener y mis, 10.30 i hanner dydd, Rectory Cottages, Bletchley

Norfolk – Nos Iau 7.30 - 9.15 y nos, King's Head, Norwich St, East Dereham, Norfolk. Gwelir SSIW am fanylion

Sheffield - 2ail Dydd Sadwrn y mis, 1.00 y prynhawn, Haggles Café, Queens Rd, S2 4DU

Suffolk – gwelir safel we SSIW

Sussex/Hants/Surrey (CACEN group)

1-4pm, Lewes, East Sussex, Gwelir SSIW am fanylion

West Looe, Cornwall pob yn ail wythnos ar ddydd Mercher 10.30am Island View Café, West Looe. (Cysylltu a Lillian MSH ar SSIW)

Winchester - Bob yn ail nos Iau 7.00 y nos, The Cart and Horses, in London Rd, Kings Worthy, Winchester, SO23 7QN

Cysylltwch!

Os dych chi eisiau ysgrifennu erthygl i 'Lais' cysylltwch trwy anfon neges e-bost at

menteriaithlloegr@mail.com. Mae hen gopiau Llais y Derwent ar gael ar lein trwy

mynd at ein gwefan

<http://lloegrambyth.wix.com/llais-y-dderwentydd>

07864 149078

www.derbywelshlearnerscircle.blogspot.com